

Valtuustoaloite riittävän suomen kielen taidon turvaamiseksi sote-palveluissa

Sosiaali- ja terveystalvueluissa kysymys riittävstä kielitaidosta liittyy niin potilaiden oikeuksiin, työnantajien velvollisuuksiin kuin työntekijöiden jaksamiseenkin. Potilaan oikeus saada hoitoa ja tietoa hoidosta suomen kielellä velvoittaa työnantajan huolehtimaan ulkomaisen henkilöstön kielitaidon riittävydestä. Työnantajan vastuulla on huolehtia, etteivät puutteet ulkomaisen henkilöstön kielitaidossa turhaan kuormita suomenkielistä henkilöstöä.

Kaikilla näistä osa-alueista on havaittu puutteita. Potilaille ja suomenkieliselle henkilöstölle aiheutuvia haasteita on esitelty esimerkiksi Maija Tervolan maahanmuuttajalääkärien kielitaidosta kertovassa väitöskirjassa (2019). Sen mukaan nykyinen kielitaitovaatimus on liian alhainen ja yksi syy siihen, että kielitaidon ongelmia pääsee työelämään asti. Myös Valviran ryhmäpäällikkö Maarit Mikkonen on ilmaissut lääkärien puutteellisen kielitaidon vaarantavan potilasturvallisuuden (2020).

Kieliongelmat kuormittavat henkilöstöäkin. Esimerkiksi lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin jäsenkyselyssä (2021) 70 % vastaajista koki kuormittuvansa työkaverin kielitaidottomuuden vuoksi. Enemmistö oli myös epätietoisia siitä, onko työnantaja varmistanut vieraskielisten työntekijöiden kielitaidon. Vastaajien mukaan parhaiten kielenoppimista voidaan tukea henkilökunnan riittävydellä, kielitaidon testaamisella ennen työhönottoa, vastuuttamalla maahanmuuttajia omasta kielenoppimisestaan ja käyttämällä työkielenä vain suomea.

Työnantajan vastuulla on huolehtia, että henkilöstöllä on riittävä kielitaito tehtäviinsä, mutta sen määrittäminen ei ole yksiselitteistä. Nykyisin edellytettyä YKI 3/B1 -kielitaitovaatimusta onkin laajasti kritisoitu. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä jätti jo vuonna 2014 raportin, jossa se piti tätä yhä voimassa olevaa kielitaitovaatimusta riittämättömänä. Raportissa esitettiin terveydenhuollon laillistettavien ammattihenkilöiden, siis sekä sairaanhoitajien että lääkärien, kielitaitovaatimusta korotettavaksi tasolle YKI 4/B2. Esimerkiksi Ruotsissa vieraskielisiltä sairaanhoitajilta edellytetään vielä tätäkin korkeampaa kielitaitotasoa YKI 5/C1.

Lainsäädäntömuutosten hidastellessa Pirkanmaan hyvinvointialueen on suurena työnantajana huolehdittava paitsi omista työnantajavelvoitteistaan kielitaidon suhteen, myös asukkaiden oikeudesta suomenkieliseen hoitoon ja suomenkielisten työntekijöidensä jaksamisesta. Tätä on uudella hyvinvointialueella mitattava asiakas- ja henkilöstökyselyin. Kielitaitovaatimusten on noustava tasolle, joka takaa pirkanmaalaisille laadukkaat ja turvalliset sote-palvelut.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Pirkanmaan hyvinvointialue määrittää mittarit ja kattavasti selvittää ulkomaisille työntekijöille asetettujen kielitaitovaatimusten riittävyttä sekä tiedon pohjalta korottaa nykyisiä kielitaitovaatimuksiaan.

Joakim Vigelius

aluevaltuutettu (ps.)

Miko Bergbom (ps.)

Erja Pelkonen (ps.)

Miia Kinnari (ps.)

Veijo Niemi (ps.)

Sami Kymäläinen (ps.)

Mauri Heiska (ps.)

Veikko Vallin (ps.)

Lassi Kaleva (ps.)

Sari Tanus (kd.)